

TIESNEŠU ĒTIKAS KODEKSS

Viens no Latvijas Republikas Satversmes pamatprincipiem ir tiesiskums un visu cilvēku vienlīdzība likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas, un ikviens var aizstāvēt savas tiesības, kā arī likumiskās intereses taisnīgā tiesā.

Taisnīgas tiesas un tiesiskuma nodrošināšanā centrālā loma ir tiesnešiem. Demokrātiskā sabiedrībā ļoti svarīga ir sabiedrības uzticēšanās tiesu varai kopumā un katram tiesnesim atsevišķi. Tiesnesim ir jābūt neatkarīgam un objektīvam, ar augstu profesionālo kompetenci, morālo autoritāti, godprātīgam un ar nevainojamu reputāciju.

Apzinoties to, ka augstu tiesnešu ētikas standartu veicināšana un uzturēšana ir katra tiesneša atbildības jautājums, Latvijas tiesneši ir pieņēmuši Tiesnešu ētikas kodeksu un apņemas ievērot tajā nostiprinātos principus.

1.kanons

Neatkarība

Neatkarīga, tikai likumam padota tiesu vara ir neatņemama demokrātiskas sabiedrības sastāvdaļa. Tiesneša neatkarība ir priekšnoteikums tiesiskumam un viena no taisnīgas tiesas pamatgarantijām. Tiesneša neatkarība nozīmē gan institucionālu neatkarību, kad tiesnesis ir neatkarīgs no citiem valsts varas atzariem, gan individuālu neatkarību, kad tiesnesis ir neatkarīgs no procesa dalībniekiem, sabiedrības kopumā un citas ietekmes.

1.1. Tiesnesis tur cienā savu amatu un tiesu varas neatkarību.

1.2. Tiesnesis savus amata pienākumus veic neatkarīgi, patstāvīgi izvērtējot konkrētos faktus un saskaņā ar dziļu tiesību izpratni, būdams brīvs no jebkādas tiešas vai netiešas ārējas ietekmes, pamudinājuma, spiediena, draudiem vai iejaukšanās.

1.3. Tiesnesis ir brīvs no likumdevēja un izpildvaras neatbilstošas ietekmes un rada par sevi šādu priekšstatu.

1.4. Tiesnesis veicina un aizstāv tiesneša amatam noteiktās un nepieciešamās garantijas tiesneša institucionālās un darbības neatkarības saglabāšanai.

1.5. Tiesnesis ar savu stāju apliecina un veicina augstus tiesnešu ētikas standartus, lai stiprinātu sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

1.6. Tiesnesis nepieļauj, ka ģimenes, sociālās, politiskās vai citas attiecības ietekmē tiesneša rīcību tiesas spriešanas laikā.

1.7. Tiesnesis, izlemjot lietas, neietekmējas no atsevišķu cilvēku interesēm, sabiedrības protestiem vai bailēm no kritikas.

2.kanons

Godprātība un cieņa

Tiesneša godprātība un cieņpilna attieksme stiprina un vairo sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

2.1. Tiesnesis ciena un ievēro likumu, godprātīgi un ar cieņu attiecas pret savu amatu, amata pienākumiem, procesa dalībniekiem, kolēģiem un sabiedrību kopumā.

2.2. Tiesnesis, gan veicot amata pienākumus, gan darbojoties ārpus tiem, rīkojas tā, lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

2.3. Tiesnesis nodrošina, lai viņa rīcība saprātīga, informēta un no aizspriedumiem brīva vērotāja ieskatā ir saprotama.

2.4. Tiesneša tiešo amata pienākumu pildīšana ir primāra salīdzinājumā ar pārējām tiesneša veiktajām darbībām.

2.5. Tiesnesis savus amata pienākumus pilda apzinīgi, rūpīgi un ar atbildības sajūtu.

2.6. Tiesnesis, iztiesājot lietu, darbojas pacietīgi, nosvērti un nesteidzīgi, tomēr efektīvi un uzņēmīgi.

2.7. Tiesnesis neizmanto tiesas institūta prestižu, lai apmierinātu savas vai citu personu privātās intereses.

2.8. Tiesnesis, saņemot ticamu informāciju par to, ka kāds tiesnesis ir pārkāpis profesionālās ētikas normas, rīkojas atbilstoši ētikas principiem.

3.kanons

Objektivitāte

Tiesības uz taisnīgu tiesu ietver tiesības uz tiesas objektivitāti. Tas attiecas ne vien uz pašiem nolēmumiem, bet arī uz nolēmumu pieņemšanas procesu.

3.1. Tiesnesis savus tiesneša pienākumus pilda objektīvi, neitrāli un bez aizspriedumiem.

3.2. Tiesnesis izvairās no vārdiem un runas, žestiem vai citas darbības, kuru varētu uztvert kā neobjektivitāti vai aizspriedumu izpausmi.

3.3. Tiesnesis nav nošķirts no sabiedrības, kurā viņš dzīvo. Tiesnesis veic ārpusstiesas darbību tā, lai neradītu pamatu šaubām par tiesneša spēju objektīvi veikt tiesneša pienākumus.

3.4. Tiesnesis nepieļauj, ka rodas iespaids par kādas personas atrašanos īpašā stāvoklī, kas varētu ļaut ietekmēt tiesnesi.

3.5. Tiesnesis atsakās no līdzdalības ikvienā tiesvedībā, kurā viņš attiecīgo jautājumu nespēj izlemt objektīvi vai kurā par viņu varētu rasties tāds priekšstats.

3.6. Tiesnesis rīkojas tā, lai pēc iespējas samazinātu gadījumu skaitu, kad viņam būtu jāatstatās no lietu izskatīšanas.

3.7. Tiesnesis nepieļauj *ex parte* sarunas par tiesvedības procesu.

3.8. Tiesnesis par neizlemtu lietu nesniedz publiskus komentārus, kas varētu ietekmēt lietas izskatīšanas rezultātu.

4.kanons

Kompetence

Tiesas efektīvas darbības pamatā ir tiesneša profesionālās prasmes un zināšanas.

4.1. Tiesnesis nepārtraukti attīsta un papildina savas profesionālās prasmes un zināšanas.

4.2. Tiesnesis dara visu iespējamo, lai saglabātu un attīstītu savas zināšanas, prasmes un personīgās spējas, kas nepieciešamas tiesneša pienākumu pienācīgai veikšanai.

4.3. Tiesnesis savus amata pienākumus veic savlaicīgi un rūpīgi, ar dziļu izpratni par tiesībām un lietas faktiskajiem apstākļiem.

4.4. Tiesnesis nodrošina kārtību tiesas sēdes laikā, ir pacietīgs, cieņas pilns un pieklājīgs pret procesa dalībniekiem un citiem, ar kuriem tiesnesis saskaras, veicot savus amata pienākumus. Tiesnesis pieprasa tādu pašu uzvedību no procesa dalībniekiem, tiesas darbiniekiem un citām personām, kas pakļautas tiesneša vadībai vai kontrolei.

5.kanons

Atbilstība

Tiesneša uzvedībai visā savā darbībā jābūt tādai, lai stiprinātu tiesu varas autoritāti.

5.1. Tiesnesis ir pakļauts pastāvīgai sabiedrības uzmanībai, tādēļ viņam jāpieņem tādi uzvedības ierobežojumi, kas jebkurai citai personai varētu šķist apgrūtinoši. Aizliegums neatbilstoši uzvesties attiecas gan uz tiesneša profesionālo darbību, gan uz privāto dzīvi.

5.2. Tiesnesis neizpauž konfidenciālu informāciju, ko ieguvis, veicot amata pienākumus.

5.3. Tiesnesis var uzstāties ar referātiem, runām, publicēties, lasīt lekcijas un piedalīties citos ārpusstiesas pasākumos, ja tas neietekmē tiesneša amata pienākumu pildīšanu.